

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)

„ „ „ 60 „ (30 lei)

„ „ „ 30 „ (15 lei)

„ „ „ 10 „ (5 lei)

In nr. 50 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată C. 1'50 a doua
și a treia oară C. 1'20

Manuscrite sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

Ziar național — apare în fiecare zi de lucru.

Tinuta

au tocmai prietinescă ce se observă în popor față de preoțime, e un fenomen, asupra căruia ținem să ne oprim câteva clipite.

Oricât ne-am trudi, nu putem pricepe, ca oamenii aceia buni, blânzi și cum-pătați, cari și numai cu doi ani înainte dovedeau atâta dragoste conducătorilor lor firești, acum dintr'odată, fără motive suficiente și întemeiate, să fie în stare a-și nesocoti pe păstori lor. Cu atât mai vărtos, că nu se semnalează nici decât cazuri mai multe de purtare inconștientă, în sânul preoțimii, decât cum eră obiceiul să se arete și în trecut. Dimpotrivă, tocmai în zilele aceste s'au dat cazuri nenumărate de adevărat apostolat.

Trebuie dar nesmintit în altă parte căutată geneza acestei apariții bolnave.

Din parte-ne credem, că pe lângă spiritul revoluționar care s'a infiltrat toamna trecută în popor, pe lângă ideile subversive aduse de prinsonieri din largul Rusiei, pe lângă propaganda intenzivă a sectelor pocăite, cauza ținutei ostile a poporului față de preoțime trebuie să o căutăm în *munca aceea mârșavă de sobol pe care au pornit-o dușmanii statului nostru românesc.*

Dușmanii aceștia, — trebuie să le concedem, — au învățat și au pătruns binișor tainele istoriei noastre. Aceștia știu, că preoțimea este făuritoarea României mari, că în ea s'a zămislit, prin ea a trăit, și ea a înfăptuit idealul nostru

secular. E firesc dar, ca în cunoștința acestuia de văr, să se nizuiască a surpa — după puțină — *din temelii* autoritatea și numele bun al preoțimii, având firma convingere, că pe calea aceasta vor putea să surpe însuș statul român.

Că cine sunt acești dușmani ușor ni putem închipui, chiar și dacă numai în taină cutează să se închine unii lui Hadur, alții lui Wotan, alții lui Iahve.

— În fața acestei situații, ne doare nespuse, că trebuie să ne aducem involuntar aminte de cuvintele Mântuitorului: „Bate-voi păstorul, și se vor risipi oile“, *de cumva statul și preoțimea nu se vor hotări să iee lupta cot la cot pentru sanarea ei.*

(d.)

Unde-s notarii lui Tisza?

Par'că i-a închis pământul, numai întreabă nime de ei, nici nu mai interesează pe nime; ca și când ei n'ar fi fost cele mai odioase unelte din câte a creiat contele Tisza. Pe câți au sărăcit, dela câte văduve au detras ajutorul, câți Români la îndemnul lor au fost internați, ajungându-le familia în cea mai neagră mizerie; dar când era să fie răsplătiți i-a înghițit pământul ca să răsară iei și colo — în ținuturi necunoscută — ca secretari, proprietari de mori, arândași, înșelători pe bieții țărani. Au plecat cu bani luați cu deasila din punga unuia, ca să-i folosească spre nimicirea celui alt. Cine-l întreabă, că de unde a venit, ce a făcut până acum? Un vâl negru acopere trecutul lor și sub scutul R. mari încep opera de mai înainte, — se înțelege lucră eu alte mijloace, — iar noi ne mulțămim, că am scăpat de ei, ca de ucigăl toaca, dându-i altora unde să-și poată umplea pungile rămasă încă goale, apoi să plece mai departe.. Să nu-i lăsăm.

A fost prea mare batjocura făcută de Svârc, Mozes, Márk, Itig, Sloim și alții, neamului nostru, decât să le-o putem ierta. Cerem în numele celor căzuți pe front, a văduvelor rămase în sărăcie, în numele celor internați ca Resortul de interne să deschidă o anchetă pentru punerea lor la răcoare.

Va fi dreptate și pentru pielea lor.

Un învățător.

Discurs funebru la moartea lui Luca Rusu

de L. Mrazec¹⁾.

În numele Institutului geologic, al României, adânc întristați de pierderea pe care o suferim, depun omagiile noastre de recunoștință și de iubire la sicriul neuitatului nostru Luca Rusu, care ne-a fost un sincer și devotat colaborator și prietin.

Luca Rusu a venit între noi odată cu înființarea Institutului, a servit alături cu noi în timp de 12 ani, ajutându-ne la propășirea lui cu inteligența, cu spiritul său viu, cu cunoștințele sale, cu priceperea sa adâncă și cu munca sa disciplinată.

Era un om de un patriotism luminat, un om de convingeri sincere, care, conștient de rolul național important ce l'avea de îndeplinit la Institutul geologic în desvoltarea culturală și economică a țării, se identifică din fiecare fibră a inimii sale cu interesele acestei Instituțiuni.

Soarta ni-l'a răpit tocmai acum, în momentele aceste așa de grele ale unei noi organizări, când este așa de mare nevoie de spiritul lui de abnegațiune, de inima lui caldă, de munca lui disciplinată. În aceste clipe lipsa lui lasă un gol adânc în inimile noastre.

În anii aceștia soarta a încercat greu Institutul geologic. Pe câmpul de onoare au murit dintre membrii săi unii din cei mai buni, și astăzi, par'că având nevoie de o ultimă victimă, ca

¹⁾ Suntem fericiți, că putem publica în coloanele noastre discursul prezent al geologului nostru cu renume mondial, dl L. Mrazec, profesor la universitatea din București.

să încoroneze șirul sacrificiilor pentru ajungerea idealului, soarta ni-l ia și pe Luca Rusu, pe unul dintre cei mai harnici, dintre cei mai regretați.

Să fie indureratei lui familii, ca o slabă licărire de mângâiere în durerea de care e cuprinsă, conștiința, că ființa iubită pe care o pierde lasă printre noi tovarășii lui de muncă regretele cele mai adânci.

Și ție, scumpe colaborator și prietin, să-ți fie țărâna ușoară. În curând te vei odihni în pământul acelei României, pe care ai dorit așa de mult s'o vezi înfăptuită, în pământul României Mari, în pământul acestei României, pentru care ai trăit și muncit cu toată puterea nobilului tău suflet. Te-ai dus dintre noi, dar în inimile noastre amintirea ta va rămânea neștearsă.

— **Arta nu hrănește.** Guvernul din Viena a decis ca să vândă în străinătate operele de artă aparținând orașului. El crede astfel că-și va putea procura banii necesari ca să poată importa produsele de prima necesitate.

Monetele de aur și argint.

Un kgr. aur fin costă în Austria Germană 39.000 cor. După legea monetară, dintr'un kgr. aur fin se pot face 3.280 cor. astfel că actualmente valoarea aurului a ajuns de 12 ori mai mare.

Deoarece s'a restabilit din nou proporția de 1:15 jum. pentru prețul argintului, un kgr. de argint fin ar costă 2.516 cor.

Dintr'o livră monetară de argint fin (500 gr.) se făceau 45 bucăți florini austriaci de argint cu 900+1000, după legea monetară, adică, dintr'un kgr. se făceau 90 florini de argint. Un florin ar conține dar actualmente argint fin în valoare de 22 cor. 64.

Coroana de argint 8.351.1000 în greutate de 5 grame conține 4.175 grame argint fin (1 gr. argint fin 2 cor. 516) astfel că are acum o valoare de 10 cor. în argint. (Rev. Econ.)

Glas de toamnă.

Poetului I. Ilișiu.

S'a dus azi cel din urmă cântec,
Pe-aripi pribege 'n țeri străine!
S'a dus și freacăta de codrii
Și luna Maiu cu nopți senine!

La țărle doina amuțește —
In strat s'a stins atâta floare!
Pe dealuri neguri mari se'n șiră —
Și'n suflete nădejdea moare.

E purpuriu în zeri amurgul,
Iar vânturile cântă'ntruna
Și cad atâtea mii de stele
Când dintr'un lac răsare luna!...

— E toamnă!... Firea mută plânge
Și plâng acașeni la poartă! —
Iubirea mea și tu de-acuma --
Vei plânge'n lumea asta moartă!...

S. Aludeanul.

Nr. 170/1919.

Convocare.

Membrii consiliului general al Asociației, aleși de către adunările județene, se convoacă la ședință plenară pe S. Dumitru, Sâmbătă în 26 Octombrie (8 Noembrie) 1919 la ora 9 a. m. în sala liceului „Mihai Viteazul” din Alba-Iulia, în scopul constituirii Comitetului central și a rezolvării tuturor cauzelor avizate prin statute consiliului general.

Mari interese ale statutului învățătoresc reclamă imperios prezența tuturor membrilor conștii de viitorul nostru.

Cei conștii la datorință!

Caransebeș, la 5 Oct. 1919.

Iuliu Vuia,
prezident.

Extras din ordonanța

Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;

a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comentă în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Informațiuni.

— **Desființarea permiselor.** După cum anunță „Gazeta Transilvaniei”, d. Mihai Popovici, ministrul industriei pentru Ardeal, a decis desființarea permiselor la resortul d-sale. Prin aceasta se speră că se va obține o ieftinire a traiului, căci obținerea permiselor era până acum foarte costisitoare, fiind împreunată cu o călătorie la Sibiu, ceea ce aducea după sine o scumpire a mărfurilor.

— **Di Al. Vaida-Vaevod** va sosi zilele acestea în capitală. Înainte de a sosi va avea o întrevedere la Sibiu cu dl Iuliu Maniu.

— **Di I. Broșu** a fost numit șef al biroului presei în locul dlui Dragomir.

— **Stampilarea rublelor Romanov.** Se anunță că în urma intervențiilor făcute de către conducătorii Basarabiei precum și a delegațiilor basarabene prezentate guvernului, s'a decis ștampilarea rublelor Romanov și fixarea lor la un curs legal.

Până acum nu se cunoaște cursul ce se va fixa; delegațiile basarabene cer însă ca să depășească valoarea de un leu pentru rublă, sub cuvânt că întregul avut al locuitorilor Basarabiei în momentul alipirei lor la România, consta numai în moneda fostului imperiu rusesc.

— **Ungurii fac curățire generală.** Guvernul unguresc dela Budapesta a început curățirea instituțiilor de elementele bolșevice. Numeroși profesori universitari au fost destituiți și dați în cercetare disciplinară pentru atitudinea lor sub Kun Béla. Insemnăm câteva nume cunoscute prin opera lor științifică, dinainte de războiu: Rónai Zoltán, Jászi Oszkár, Alexander Bernát, Kőveshgythy Radó, Schmidt József, Révész Géza și alții.

— **Reuniunea femeilor române din Mediaș și jur** invită la adunarea generală ordinară ce să va ține în 19 Octombrie 1919 st. n. orele 3 p. m. în localul școlii de stat din Mediaș (str. Zekesch) cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării prin prezidenta. 2. Alegerea verificatorilor procesului verbal. 3. Raportul secretarului. 4. Raportul casierei. 5. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor de sub pp. 3 și 4. 6. Inscierea de membrii noi. 7. Eventuale propuneri.

Toți membrii și binevoitorii societății noastre sunt invitați a lua parte la această adunare.

Mediaș la 6 Octombrie 1919.
Maria Moldovan, prezidentă. Dr. Eugen Sâmpetredan, secretar.

— **Ziar nou** Primim la redacție numerii primi din „Satu Mare”, gazetă ce apare de două ori pe săptămână în Satu Mare, fiind director: Darius Pop, iar șef-redactor responsabil: Dr. Aug. Szilagy.

Dorim noului confrate zile multe și senine.

— **O mare nenorocire** s'a întâmplat mai zilele trecute la Budapesta, în clinica de pe strada Baross. Servitorul voia să toarne spirt într-o lampă arzândă. Spiritul a luat foc și s'a împrăștiat prin sala de operație, în care medicul militar Dr. Gulyás tocmai opera pe un bolnav.

Numai prezenței de spirit al medicului asistent i-se poate mulțumi, că nu au ars toți bolnavii din sală.

— „Az Est” și celelalte gazete ungurești din Budapesta reapar din nou purtând fiecare în frunte inscripția românească: „Număr cenzurat de X. Y.”

Oare gânditu-s'au aceste surate vreodată că vor ajunge și zilele acestea?

— **În școala de poduri și șosele din București** vor fi primiți și elevii din teritoriile noi alipite, dar numai în mod excepțional. În cursul anului școlar acești elevi vor fi șterși din controalele școlii, dacă se vor dovedi că nu au pregătirea necesară.

— **Tramvaie electrice în Cluj.** Patria aduce știrea îmbucurătoare, că Resortul de Comunicație a hotărât primirea în lucru a liniilor pentru tramvaie electrice, cari vor circula în vara viitoare.

— **Ligă împotriva evreilor** s'a înființat în Berlin, în care s'au înscris câteva mii de oficeri.

— **Numiri.** Dl Ioan Maior, directorul domeniilor metropolitane din Blaj, a fost numit conțilier agricol în regiunea V., județul Alba-Inferioară, cu reședința Alba-Iulia. Felicitările noastre!

— **Nouii prefecti din vechiul Regat** sunt numiți de către noul guvern, după cum cetim în ziarele de peste Carpați.

— **Circulația Simplonului.** Incepând cu ziua de 10 Octobrie Simplonul nu va mai circula peste Predeal—Brașov ci Varciorova—Orșova—Lugoj—Timișoara.

— **Numirea profesorilor universitari dela Cluj.** Numărul cel mai proaspăt al Gazetei Oficiale publice lista catedrelor la Universitatea din Cluj și profesorii numiți la catedre de către Consiliul Dirigent.

— **Prorectorul Universității din Cluj** roagă pe toți domnii profesori numiți la Universitatea din Cluj să comunice telegrafic Rectoratului Universității înainte de 10 a lunii Octombrie cursurile pe cari le vor ține în semestrul de iarnă.

— **Pentru ce noile trenuri nu circulă în Ardeal.** La această întrebare pe care o pusesem și noi în numărul 212 al „Unirei”, răspunde acum „Renașterea Română”. Este o neînțelegere și resp. un conflict ivit între direcțiunea centrală a c. f. r. din București și între direcțiunea regională din Cluj. Am dori ca astfel de conflicte să nu se rezolve pe conta publicului călător.

Posta Redacției.

Mai multora. Din lipsă de hârtie, trebuind să aparem și acum pe două pagini, deocamdată nu putem publica articolii trimiși. Vor veni însă pe rând, îndată ce pe va sosi hârtia atât de mult urgită.

Păr. Petru Cupcea. Am primit cu mare mulțumire celea trimise. Ne luăm însă de nițică paciință până vor putea fi publicate.

Casina Română Ceardlău. Debata cu Nr. 215 al „Unirii” v'au expedat și Statutele cerute.

(101) 1-2

Cumpăr

un exemplar din opul

„Economia stupilor”
de Ion Molnar, Tipărit Viena 1785.

Ioan Vicoveanu, învățător
Vicoșul de Jos, (Bucovina).

Avis!

Dr. Ioan Sirbu, strămutându-și cancelaria advocațională din Turda la Tg. Mureș, și-a reinceput practica de avocat în Stada Verbőczy Nr. 2 (vis-à-vis de tribunal). (97) 3-5

Anunț.

Ghete de bărbați, femei copii, și boconci — marfă solidă, lucrată cu mâna în fabrica dela penitenciarul din Aiud; se vând en gros cu prețuri moderate la

„GORONUL”
instituit de credit și economii Aiud.

(96) 4-6

APARE SUB ÎNGRIJIREA UNUI COMITET.

Redactor responsabil: IULIU MAIOR.

Numărul cenzurat de: Ioan Moldovan.